

Ю. С. ШЕМШУЧЕНКО,
*директор Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України,
академік НАН України*

**КЛАСИКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЦИВІЛІСТИКИ,
АКАДЕМІКУ НАПрН УКРАЇНИ Я. М. ШЕВЧЕНКО – 80 РОКІВ**

22 жовтня в Інституті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України відзначили знаменну подію – ювілей доктора юридичних наук, професора, академіка НАПрН України, Заслуженого діяча науки і техніки України, завідувача відділу проблем цивільного, трудового та підприємницького права Ярославни Миколаївни Шевченко.

З перших днів своєї професійної діяльності Я. М. Шевченко присвятила становленню та розвитку української цивілістики. Стояла біля витоків формування нових підходів та поглядів на проблеми науки і практики цивільного права. Я. М. Шевченко сміливо можна назвати послідовницею відомих фундаторів вчення про відповідальність, власність, правопорушення, правовідносини, методологію цивілістичної науки. Вона ніколи не була стороннім спостерігачем, а завжди займала активну позицію як продовжувач славних наукових традицій. Наукові праці Я. М. Шевченко з моменту їх публікації ставали предметом наукового інтересу і завжди перебували в авангарді наукових досліджень цивільного права. І сьогодні науковий внесок Я. М. Шевченко залишається актуальним для сучасних дослідників.

Я. М. Шевченко народилася 22 жовтня 1932 р. у місті Кисві в сім'ї службовців. 1955 р. закінчила юридичний факультет Київського державного університету. Перші кроки молодого спеціаліста пройшли на посадах юрисконсультів. У 1959 р. Я. М. Шевченко вступила до аспірантури, а з січня 1963 року – прийнята на посаду молодшого наукового співробітника в Сектор держави і права НАН УРСР (тепер – Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України).

Першим фундаментальним дослідженням Я. М. Шевченко була кандидатська дисертація на тему «Майнова відповідальність за шкоду, заподіяну дітьми» (науковий керівник – проф. Г. К. Матвеев), яку вона захистила у 1964 р. Проблематика відповідальності неповнолітніх ще не один рік залишалася у сфері наукових інтересів вченої, з цієї проблематики опубліковано

понад 30 статей. Результатом такої плідної та самовідданої праці стала докторська дисертація на тему «Теоретичні проблеми правового регулювання цивільної відповідальності неповнолітніх за правопорушення». Ця ґрунтовна праця була не просто продовженням кандидатської дисертації, а значно ширшим викладом проблем відповідальності неповнолітніх з вагомим теоретичним аспектом і найголовніше – крізь призму цивільного та кримінального права, що раніше не вдавалося зробити нікому.

1989 р. Я. М. Шевченко очолила відділ проблем цивільного, трудового та підприємницького права Інституту, що стало вагомим поштовхом у дослідженні проблем приватного права.

Подальші наукові дослідження Я. М. Шевченко зосереджуються як на теоретичних проблемах цивільного права, так і на розробці нових підходів до правового регулювання цивільних відносин в умовах ринкової економіки. Активна участь Я. М. Шевченко у міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах, симпозіумах в Україні і за кордоном принесла їй відомість та авторитет у професійних наукових колах.

Вагоме місце в працях Я. М. Шевченко займають дослідження у сфері кодифікації цивільного та сімейного законодавства в період 1992–2003 років. Як відомий вчений була у складі робочих та міжвідомчих груп з розробки ряду законів щодо удосконалення регулювання цивільних відносин в Україні, в тому числі із розробки Цивільного кодексу України.

Під керівництвом та за загальною редакцією Я. М. Шевченко співробітниками очолюваного відділу підготовлено низку колективних монографій: «Актуальні проблеми цивільного права і цивільного процесу в Україні» (2005), «Еволюція цивільного законодавства України» (2007), «Суб'єкти цивільного права» (2009), «Охорона і захист прав та інтересів фізичних та юридичних осіб в цивільних правовідносинах» (2011). Побачили світ два видання підручника з цивільного права у двох частинах (2003, 2006), підготовлено Коментар до Цивільного кодексу України (2004), Енциклопедію цивільного права України (2009) тощо. Окремо варто наголосити на активній ролі Я. М. Шевченко у підготовці «Юридичної енциклопедії» у 6-ти томах та двох виданнях «Великого юридичного енциклопедичного словника». Сформульовані в них дефініції є невід'ємною частиною доктрини цивільного права України.

Я. М. Шевченко у своїй професійній діяльності не тільки досліджувала, а й навчала. Сьогодні можна сказати, що під її керівництвом сформовано плеяду дослідників вчених-цивілістів, серед яких – 30 кандидатів наук та 4 доктори юридичних наук. Але вчитель і наставник – це не тільки той, хто поряд, але і той, чії роботи та дослідження стали орієнтиром в наукових дослідженнях; тому із впевненістю можна сказати, що Я. М. Шевченко своїми науковими працями допомогла у становленні набагато більшої кількості науковців.

Значний особистий внесок Я. М. Шевченко у розвиток правової науки відзначений і вищими державними нагородами, цілим рядом почесних грамот та звань; зокрема, вона є повним кавалером Ордена Княгині Ольги.

Вся юридична громадськість, колеги, учні, друзі сердечно вітають Ярославну Миколаївну Шевченко з нагоди ювілею, бажають міцного здоров'я,

довгих років життя, реалізації нових наукових проєктів, талановитих і старанних учнів!

ЮВІЛЕЙ ІРИНИ ОЛЕКСІЇВНИ КРЕСІНОЇ

Нещодавно відзначила свій славний ювілей засновниця української школи правової політології, видатний вчений, викладач і редактор Ірина Олексіївна Кресіна.

Ірина Олексіївна народилася 10 серпня 1952 р. у Києві. 1974 р. закінчила Київський державний (нині – національний) університет імені Тараса Шевченка. З того ж року – на викладацькій і науково-редакційній роботі. У 1974–1975 рр. – учитель середньої школи № 20 у м. Києві. З 1975 по 1992 р. працювала у Правлінні Товариства «Знання» України. Паралельно у 1984–1988 рр. навчалася в аспірантурі Київського державного університету імені Тараса Шевченка, 1990 р. захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук.

У 1990–2001 рр. І. О. Кресіна працювала доцентом кафедри політичних наук Київського національного університету будівництва і архітектури, у 1992–1995 рр. – Київського інституту сухопутних військ, у 1995–1999 рр. – кафедри політології Київського славистичного університету. 1994 р. їй присвоєно вчене звання доцента. У 1995–1998 рр. навчалася у докторантурі на кафедрі політичних наук Київського національного університету будівництва і архітектури. 1999 р. захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук на тему «Розвиток української національної свідомості в контексті сучасних політичних процесів» (спеціальність 23.00.05 – етнополітологія та етнодержавознавство).

З 1999 р. працює в Інституті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України: у 1999–2002 рр. – завідувач Центру з науково-методичного і організаційного забезпечення видання «Юридичної енциклопедії», з 2002 р. – завідувач відділу правових проблем політології. 2001 р. їй було присвоєно вчене звання професора. Продовжила викладацьку діяльність, працюючи професором кафедри політології Національного університету «Києво-Могилянська академія» (1999–2006), кафедри політичних наук Київського національного університету будівництва і архітектури (2001–2008), Інституту політичних наук, провідним науковим співробітником Національного інституту стратегічних досліджень (2007–2011). Окрім того, у 2003–2004 рр. була головним редактором Видавничого дому «Ін Юре».

2003 р. Ірину Олексіївну обрано академіком Української академії політичних наук, 2006 р. – присуджено почесне звання Заслуженого діяча науки і техніки України, а 2009 р. – обрано членом-кореспондентом Національної академії правових наук України.

Вона є членом Експертної ради ВАК України з філософських, політичних та соціологічних наук (з 2000 р.), була членом Наукової ради Державного комітету України у справах національностей та релігій, вченим секретарем Ек-